

ΕΝΟΤΗΤΑ 1^η

ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΜΕΡΕΣ Σ' ΕΝΑ ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

ΣΧΟΛΕΙΟ - ΣΤΟΧΟΙ

- Το σχολείο ενισχύει την πνευματική ανάπτυξη, την μόρφωση και την καλλιέργεια
- Ολοκληρώνεται η προσωπικότητα του ατόμου
- Μαθαίνουν τα παιδιά την αξία της ομαδικότητας και της συνεργασίας
- Διευρύνονται οι πνευματικοί ορίζοντες, αποκτούν πλήθος γνώσεων
- Μέσω του σχολείου οι νέοι κοινωνικοποιούνται και κάνουν νέες φιλίες
- Αναπτύσσεται η κριτική ικανότητα
- Δημιουργούνται νέοι προβληματισμοί
- Αλληλεγγύη, σεβασμός
- Αντίσταση στον ρατσισμό: Κάνουν νέες παρέες με άτομα που προέρχονται από διάφορα μέρη του κόσμου, μαθαίνουν να σέβονται τη διαφορετικότητα.
- Ενασχόληση με τις τέχνες (μαθήματα μουσικής, καλλιτεχνικών)
- Αποκτούν ιδέες σχετικά με τι θα ακολουθήσουν στη ζωή τους (επαγγελματικός προσανατολισμός)

ΑΡΝΗΤΙΚΑ

- Στείρα αποστήθιση: Τα παιδιά μαθαίνουν έτοιμες γνώσεις με αποτέλεσμα να μην αντιλαμβάνονται το περιεχόμενο και το νόημα αυτών
- Ο ανταγωνισμός και η βαθμοθηρία προκαλούν έντονο άγχος στα παιδιά
- Ανύπαρκτος/ελλιπής εξοπλισμός (φτωχές βιβλιοθήκες, εργαστήρια, σύγχρονα οπτικοακουστικά μέσα)
- Παλιά κτίρια (μη ευχάριστος χώρος)
- Πολυμελή τμήματα με αποτέλεσμα να μη δίνεται η απαραίτητη προσοχή στον κάθε μαθητή.

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

- Προώθηση μαθητοκεντρικής διδασκαλίας, διάλογος κατά τη διάρκεια του μαθήματος

- Οργάνωση ενισχυτικής διδασκαλίας για τους αδύναμους μαθητές
- Επιμόρφωση/εκπαίδευση των εκπαιδευτών για να είναι απόλυτα καταρτισμένοι
- Αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, εκσυγχρονισμός του σχολείου ώστε να εξοικειωθούν με τα σύγχρονα εκπαιδευτικά εργαλεία
- Αύξηση χρηματοδότησης από την πολιτεία για την καλύτερη αξιοποίηση των σχολικών υποδομών
- Αναδημιουργία των σχολικών εγχειριδίων

ΕΙΔΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΑ ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ ΤΟΥΣ

1. Απλή πρόταση λέγεται η πρόταση που αποτελείται από τους κύριους όρους, δηλαδή περιλαμβάνει τις απολύτως απαραίτητες πληροφορίες για να δηλωθεί ένα νόημα. Κύριοι όροι της πρότασης είναι το ρήμα, το υποκείμενο και το αντικείμενο ή το κατηγορούμενο.

2. Ελλιπτική πρόταση λέγεται η πρόταση, όταν κάποιος από τους βασικούς όρους λείπει, γιατί εννοείται εύκολα. Στον καθημερινό μας λόγο χρησιμοποιούμε κυρίως ελλιπτικές προτάσεις.

3. Επαυξημένη πρόταση λέγεται η πρόταση, όταν εκτός από τους βασικούς όρους περιλαμβάνει και προσδιορισμούς.

ΕΙΔΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥΣ

Α. Αποφαντική πρόταση λέγεται η πρόταση που μας δίνει διάφορες πληροφορίες ή κρίσεις. Ως σημείο στίξης χρησιμοποιείται η τελεία.

Β. Πρόταση επιθυμίας - προσταγής λέγεται η πρόταση με την οποία εκφράζουμε κάποια επιθυμία ή προσταγή. Ως σημείο στίξης χρησιμοποιείται η τελεία ή το θαυμαστικό.

Γ. Επιφωνηματική πρόταση λέγεται η πρόταση με την οποία εκφράζουμε το θαυμασμό ή τη δυσφορία μας για κάτι. Ως σημείο στίξης χρησιμοποιείται το θαυμαστικό.

Δ. Ερωτηματική πρόταση λέγεται η πρόταση με την οποία ρωτάμε κάτι. Ως σημείο στίξης χρησιμοποιείται το ερωτηματικό.

Οι προτάσεις χωρίζονται επίσης σε δύο κατηγορίες:

- **Αρνητικές προτάσεις:** εκείνες δηλαδή οι προτάσεις που περιέχουν άρνηση.
- **Καταφατικές προτάσεις:** εκείνες δηλαδή οι προτάσεις που δεν περιέχουν άρνηση.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μετατρέψετε σε επαυξημένες τις παρακάτω απλές προτάσεις.

- A. Εμφανίστηκε ο καθηγητής.
- B. Οι εργάτες φτιάχνουν το σπίτι.
- Γ. Ο καθηγητής ορίζει τους επιμελητές.
- Δ. Ο Δημήτρης φαίνεται κεφάτος.
- E. Τα παιδιά παίζουν ποδόσφαιρο.

2. Να προσθέσετε στις παρακάτω ελλειπτικές προτάσεις τους κύριους όρους που λείπουν.

- A. Εμπρός!
- B. Μπείτε μέσα.
- Γ. Προσοχή!
- Δ. Ο καθένας μόνος του.

3. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως αποφαντικές, ερωτηματικές, προστακτικές ή επιφωνηματικές.

- A. Τα παιδιά θα μεταφερθούν στο σχολείο τους με το λεωφορείο.
- B. Μην κάνεις φασαρία.
- Γ. Το φαγητό ήταν απαίσιο!
- Δ. Μπορείς σε παρακαλώ να κλείσεις την πόρτα;
- E. Ανακοινώθηκαν οι βάσεις για την εισαγωγή στο Πανεπιστήμιο.
- Στ. Ο καιρός σήμερα είναι καταπληκτικός!

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1^ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Είχε τόση ζωντάνια και τόσο πάθος μ' ό,τι καταπιανόταν ο δάσκαλος. Ήταν τόσο πρόσχαρος, καλόκαρδος, φιλικός και γλυκομίλητος! Καταλάβαινε και λάτρευε τα παιδιά και τα παιδιά τον λάτρευαν! Μα προπαντός δινόταν στα φτωχόπαιδα, τα παραγκωνισμένα, όπως ήτανε κι εκείνος στα νιάτα του, ορφανός και στερημένος. Για όλα είχε έναν

καλό λόγο. Κατάφερε ν' ανακαλύπτει και ν' αναδείχνει τις ιδιαίτερες κλίσεις του καθένα. Τα πίστευε και τα εμπύχωνε. Τους έσπερνε μέσα τους κάτι αφάνταστα πολύτιμο: την εμπιστοσύνη στον εαυτό τους. Τους φύτρωνε φτερά και τ' άφηνε μετά να πετάξουν. Δεν θα μπορούσε να είχε γίνει στη ζωή του τίποτ' άλλο παρά δάσκαλος. Το δασκαλίκι δεν ήτανε για κείνον ένα βιοποριστικό επάγγελμα, αλλά στάση ζωής. Οι άλλοι όμως δάσκαλοι δεν τον αγαπούσαν. Το 'βλεπες από τους μορφασμούς της κακίας που έκαναν πίσω από την πλάτη του. Ζήλευαν τη συμπάθεια και την οικειότητα που γεννούσε στα παιδιά. Δεν τον συγχωρούσαν που ήταν διαφορετικός, που δεν ήταν σαν εκείνους.

Ζ. Θ. Σπυροπούλου, Τα χρώματα της Ίριδας (απόσπασμα - διασκευή), στο Ανθολόγιο νεοελληνικών κειμένων, εκδ. Ελληνικά Γράμματα

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Με τα μαγικά πάντα μάτια, με το πολύβουο, γεμάτο μέλι και μέλισσες μυαλό, μ' ένα κόκκινο μάλλινο σκούφο στο κεφάλι και τσαρουχάκια με κόκκινες φούντες στα πόδια, ένα πρωί κίνησα, μισό χαρούμενος, μισό αλαφιασμένος, και με κρατούσε ο πατέρας μου από το χέρι. Η μητέρα μου είχε δώσει ένα κλωνί βασιλικό να τον μυρίζουμαι, λέει, να παίρνω κουράγιο, και μου κρέμασε το χρυσό σταυρουλάκι της βάφτισής μου στο
λαιμό.

— Με την ευχή του Θεού και με την ευχή μου..., μουρμούρισε και με κοίταξε με καμάρι.

Ήμουν σαν ένα μικρό καταστολισμένο σφαγάρι κι ένιωθα μέσα μου περφάνια και φόβο· μα το χέρι μου ήταν σφηνωμένο βαθιά μέσα στη φούχτα του πατέρα μου κι αντρείευόμουν. Πηγαίναμε, πηγαίναμε, περάσαμε τα στενά σοκάκια, φτάσαμε στην εκκλησιά του Αϊ-Μηνά, στρίψαμε, μπήκαμε σ' ένα παλιό χτίρι, με μια φαρδιάν αυλή, με τέσσερις μεγάλες κάμαρες στις γωνιές κι ένα κατασκονισμένο πλατάνι στη μέση. Κοντοστάθηκα, δείλιασα· το χέρι μου άρχισε να τρέμει μέσα στη
μεγάλη
ζεστή
φούχτα.

Ο πατέρας μου έσκυψε, άγγιξε τα μαλλιά μου, με χάδεψε· τινάχτηκα· ποτέ δε θυμόμουν να μ' έχει χαδέψει· σήκωσα τα μάτια και τον κοίταξα τρομαγμένος. Είδε πως τρόμαξα, τράβηξε πίσω το χέρι του:

— Εδώ θα μάθεις γράμματα, είπε, να γίνεις άνθρωπος· κάμε το σταυρό σου.

Ο δάσκαλος πρόβαλε στο κατώφλι· κρατούσε μια μακριά βίτσα και μου

φάνηκε άγριος, με μεγάλα δόντια, και κάρφωσα τα μάτια μου στην κορφή του κεφαλιού του να δω αν έχει κέρατα· μα δεν είδα, γιατί φορούσε καπέλο.

— Ετούτος είναι ο γιος μου, του 'πε ο πατέρας μου.

Ξέμπλεξε το χέρι μου από τη φούχτα του και με παρέδωκε στο δάσκαλο.

— Το κρέας δικό σου, του 'πε, τα κόκαλα δικά μου· μην τον λυπάσαι, δέρονε τον, κάμε τον άνθρωπο.

— Έγνοια σου, καπετάν Μιχάλη· έχω εδώ το εργαλείο που κάνει τους ανθρώπους, είπε ο δάσκαλος κι έδειξε τη βίτσα.

Από το Δημοτικό Σκολεϊό απομένει ακόμα στη θύμησή μου ένας σωρός παιδικά κεφάλια, κολλητά το ένα πλάι στο άλλο, σαν κρανία· τα πιο πολλά θα 'χουν γίνει κρανία. Μα απάνω από τα κεφάλια αυτά απομένουν μέσα μου αθάνατοι οι τέσσερις δασκάλοι. [...]

Στην Τετάρτη Τάξη βασίλευε και κυβερνούσε ο Διευθυντής του Δημοτικού. Κοντοπίθαρος, μ' ένα γενάκι σφηνωτό, με γκριζα πάντα θυμωμένα μάτια, στραβοπόδης. «Δε θωράς, μωρέ, τα πόδια του», λέγαμε ο ένας στον άλλο σιγά να μη μας ακούσει, «δε θωράς, μωρέ, πώς τυλιγαδίζουν τα πόδια του; και πώς βήχει; Δεν είναι Κρητικός». Μας είχε έρθει σπουδασμένος από την Αθήνα κι είχε φέρει, λέει, μαζί του τη Νέα Παιδαγωγική. Θαρρούσαμε πως θα 'ταν καμιά νέα γυναίκα και την έλεγαν Παιδαγωγική· μα όταν τον αντικρίσαμε για πρώτη φορά ήταν ολομόναχος· η Παιδαγωγική έλειπε, θα 'ταν σπίτι. Κρατούσε ένα μικρό στριφτό βούρδουλα, μας έβαλε στη γραμμή κι άρχισε να βγάζει λόγο. Έπρεπε, λέει, ό,τι μαθαίναμε να το βλέπαμε και να το αγγίζαμε ή να το ζωγραφίζαμε σ' ένα χαρτί γεμάτο κουκκίδες. Και τα μάτια μας τέσσερα· αταξίες δε θέλει, μήτε γέλια, μήτε φωνές στο διάλειμμα· και σταυρό τα χέρια. Και στο δρόμο, όταν δούμε παπά, να του φιλούμε το χέρι. «Τα μάτια σας τέσσερα, κακομοίρηδες, γιατί αλλιώς, κοιτάχτε εδώ!», είπε και μας έδειξε το βούρδουλα. «Δε λέω λόγια, θα δείτε έργα!» Κι αλήθεια είδαμε· όταν κάναμε καμιά αταξία ή όταν δεν ήταν στα κέφια του, μας ξεκούμπωνε, μας κατέβαζε τα πανταλονάκια και μας έδερονε κατάσαρκα με το βούρδουλα· κι όταν βαριόταν να ξεκουμπώσει, μας έδινε βουρδουλιές στ' αυτιά, ωσότου έβγαινε αίμα.

Μια μέρα έδεσα κόμπο την καρδιά μου, σήκωσα το δάχτυλο:

— Πού είναι, κυρ δάσκαλε, ρώτησα, η Νέα Παιδαγωγική; γιατί δεν έρχεται στο σκολεϊό; Τινάχτηκε από την έδρα, ξεκρέμασε από τον τοίχο